

עין משפט גד מצוה

כד א מיי פיה מהלי גרושין הלכה יד ופ"ד מהלכות אשות ה' כז סתם עשין מט ג טור ש"ע אה"ע סימן ל ספק ה וסימן קלט ספק יג: **בה ב מיי פיה מהלי** גרושין הלכה יג

סתם עשין ג טור ש"ע אה"ע סי' קלט סעי' יג: **בז ג ד ה מיי פטו'** מהלכות מלוה ולה הלכה א סתם עשין לז טוש"ע סי' טימן קק ספק א:

בו ו מיי פיה מהלכות גרושין הלכה טז סתם עשין ג טוש"ע אה"ע סי' קלה ספק ז:

בח ז ח מיי סס הלכה יב סתם עשין טוש"ע סס סימן קלט ספק טו:

»

פסקי רי"ד

היכי דמי קרוב לו והיכי דמי קרוב לה אמר רבא ד' אמות שלה הוא קרוב לה ד' אמות שלה הוא קרוב לה לו. היכי דמי מחצה על מחצה ואסיק הכא בשתי כתי עדים עסקינן אחת אומרי קרוב לה ואחת אומרת קרוב לו ור' יוחנן אמר קרוב לה שנינו אפילו ק' אמה קרוב לו שנינו אפי' ק' אמה הי' מחצה על מחצה הוא יכול לשמרו והיא אינה יכולה לשמרו זה הוא קרוב לה היא יכולה לשמרו והוא אינו יכול לשמרו זהו קרוב לה שניהם יכולין לשמרו שניהם אינן יכולין לשמרו והו מחצה על מחצה א"ל רב שמואל לרב יהודה ליהדא שנינו איהוין קרוב לה כתי תשרחו ותטלנו ואת לא תעביד עובדא עד דמטי גיטא ליה א"ל רב מרדכי לרב אשי הוה עובדא ואצרכוה חליצה פי' הוה עובדא שרוק הגט קרוב לה ולא מטיא גיטא ליהדא ומת ואצרכוה חליצה.

כתב ר"ח ד"ל ואנו קבלנו מרובותינו אפילו זרוק לה בחצה לא משריאו לעלמא עד דמטי גיטא ליהדא גרוסי' בתלמוד א"ל המחזור מכלן עד שיתנו לה ואינו נראה לי דהא דאמר שמואל ואת לא תעביד עובדא עד דמטי גיטא ליהדא דוקא כשזרוק לה אבל כשזרוק לה לגמטא בתוך חצוה יש לגמטא דבר שלא יהיה הגט והלכך אי"ג דלא מטי גיטא ליהדא הויא מגורשת וחצוה קא לה: א"ר אסי א"ר יוחנן לגיטין אמרו ולא להרב אתר פי' שאין ד' אמות קנות אלא לענין גיטין ולא להרב אתר עד שניע לידו איתיביה ר' אבא לר' אסי וכן לענין קרושה שאני התם דכתיב ויצאה והיתה איתיביה וכן לענין החוב אמר לו (ר"ך) זרוק וכי' הכא במאי עסקינן דאמר לו זרוק לי חובי בתורת גיטין והפסד אי הכי מאי למימרא מהו דתימא מצי אמר משטה און בן קמי"ל פי' קנין הגט אינו דומה לשאר קניני דעלמא דקנין דעלמא אין אדם יכול להקנות לחבירו בעל כרחו והגט אדם מקנהו לאשתו בעל כרחו א"כ טעם החצר דרבי ליה רחמנא לא בעבור קנין הוא (ב) אלא שהיה היא עצובה בו ואינה חפצה לקנותו וחצוה קונה לה ומתגרשת אלא טעם הדבר הוא מפני שהוא משתמר לדעתה א"כ בכל מקום שהוא משתמר לדעתה היא מגורשת משא"כ בשאר קנינים דעלמא משום הכי א"ר יוחנן לגיטין אמרו ולא להרב אתר ובשנים אוחזין אומרינן דרוקא בסימטא שהוא רה"י ד' אמות של אדם קנות לו לענין מציאה כי היכי דלא ליתו לאינצויי אבל ברה"ר לא דרוקא בסימטא אלא טעם הדבר הוא מפני שהוא ולענין זריקת החוב נמי לא קנה שיפטר הלוח עד דמטי ליה ליהדיה דמלוה ולא לר' אמותיו. גרסי' התם אמר ר"ל משום אבא כהן ברדלי ד' אמות של אדם קנות לו בכל מקום מ"ט תקינו ליה רבנן דלא ליתו לאינצויי וקפיש גאון בכל מקום דאמרינן לאו כל מקום משא אלא בשדה כעלמא אי נמי בסימטא אי נמי בצירי רה"י דלא דחיקו בהו רבים אבל ברה"י דדחיקו רבים אי נמי בשדה חבירו לא קני ליה ד' אמות דיהיה: אמר רב חסדא גט בידה ומשיחה בידו אם יכול לנתקו ולהביאו אצלו אינה מגורשת ואם לאו מגורשת מאי טעמא בעינן כריתות וליכא: אמר רבא היתה ידה עשויה כקטפרס וזרוק לה אינה מגורשת פי' היתה ידה משופטת שאינה יכולה לקבל גיטה: ולקנייה בדי' אמות דיהה. דלא נח בנזן שטרפתו (כחלה) קודם

עה:

רבי יוחנן אמר קרוב לה שנינו אפילו מאה אמה. וקשה דכפ"ק דב"מ (דף י:) קא"ר יוחנן דקטנה יש לה חצר ויש לה ד' אמות וקאמר התם דיליף מציאה מגט משמע דבגט לרבי יוחנן אינה מגורשת אלא תוך ד' אמות והכא קאמר אפילו מאה אמה וי"ל דדד' אמות שלה אפילו יכול לשמור כמוה מגורשת וחזן לארבע אמות כר"ך שתהא היא יכולה לשמור ולא הוא ועוד קשה דרב אשי אית ליה התם דברה"ר לא תקנו ארבע אמות והכא מנן היתה עומדת ברה"ר קרוב לה מגורשת וי"ל דהתם בצ"ן יכול לשמור והכא ביכולה לשמור אי"ג י"ל דהכא לאו דוקא נקט רה"ר אלא כסממנא^[א] או כגלי רה"ר:

ט והא א"א אצמצה. וא"ת ולישני כגון ללא ידעינן הי מינייהו קדים ולכך הוי ספיקא וי"ל דלישנא דמתנה על מחצה לא משמע וי"ל ולכך מוקי לה בשתי כתי עדים כו'^[ב] וא"ת וינמא חוקי תרי כהדי תרי ואוקי איתמא כחוקת אשת איש ולא תהא מגורשת כלל וי"ל כיון דספיקא דרבנן היא כדאמרינן בפ' ארבעה אחין (יבמות דף לא.) נתנו לה דין מגורשת ואינה מגורשת: **שנייהם אין יבואים** זה הוא מחצה על מחצה. פי' אין יכולין לשמור כל אחד לבדו אלא שניהם יחד אבל אם אין יכולין לשמור כלל פשיטא דאינה מגורשת כלל כל עיקר:

ואת לא תעביד עובדא עד דמטי גט צידה. והיינו דוקא ברה"ר אבל בצרכה"ל^[ג] אין כר"ך שגיגע ליהדא כדאמר לעיל (ט: טו) תיזיל איזי ותחוד ותפתח ומיזי עזרוך צערך גט כתיב קבלנו מרבותינו אפי' זרקו לה בתוך חצרה לא משתריא לעלמא עד דמטא גיטא ליהדא ומייתי מהא דלמר צירושלמי(א) **ט** והמחמר שבזכותן עד שימננו ליהדא ואינה ראיא דליכא למימר דמיירי ברה"ר דצהדיא מסיק לה **ט** אקרובו לו וקרובו לה! ומסתמא לא אמת לאפוקי חצרה: **לגיטין אמרו ולא צדבר אתר.** פי' כקונטר' משום דבגט נמינינה בעל כרחא הויא נמינה^[ד] והקשה ר"י לר' יהודה דלדבר אתר נמי אמרו לעיל כמי שאחזו (דף עה.) דנמיניה בעל כרחו הויא נמינה והשיב דבדבר אתר אשכחן דוכתא ללא הויא נמינה כגון (י) הלוהו שיבזז לא יחזיר לו כמדבר אבל בגט בכל מקום הויא נמינה: **אי הכי מאי למימרא.** וא"ת ארבעה תקשי ליה אמאי קרוב ללוה חייב ליה כיון דלמר זרוק חובי ותפטר קרוב ללוה נמי ליפטר וי"ל דמיירי מסתמא דמפרש לו שזרוק לו למקום שיכול לשמורו הוא:

טו מחצה על מחצה שניהם יחזקו. הכא לא שייך לומר המוציא מחזירו עליו הראיה דאין כאן ספק **||**: **אם יבוא לנתקו ולהביאו בו.** נראה ללא מיירי כשהיתה ידה פתוחה ולאחר שנתן הגט צידה עפ"ה ידה דא"כ אפילו אין יכול להציאו אצלו אינה מגורשת כיון דבשעת נמינה היה יכול להציאו אצלו ומה שקופלת ידה אח"כ זה אינו עושה הצעל אלא היא והוא ליה כמו טלי גיטוך מעל גצי קרקע ואינו גט אלא נראה לר"י^[ה] דמיירי שכבר היתה ידה קפולה והוא תחב הגט לתוך ידה ואם תחב כל כך בחזקו עד שאינו יכול להציאו אצלו הויא מגורשת ור"ת מפרש דבידה פתוחה^[ו] איירי שפיר ואם אינו יכול להציאו אצלו היינו כשהגט כבד ואם ימשוך אצלו מינתק המשיתה וזר"ך ליהרש שתהא יד האשה פתוחה עד שנייח כל הגט צידה דאם תקפוז ידה צעד שהצעל אחוז צראש הגט צידו לא הוי גט דהוי כמו גט צידה ומשיחה צידו ונראה דכשר^[ז] ללא גרע מערק לה חציה ושלתמו דהוי גט אע"ג דציד הצעל להדק מתניו שלא מטול והמחמיר תכל עליו צרכה: **והא בארבע אמות דידה קא נפיש.** הוה מצי לגשווי דמיירי שהאשה עומדת בחצר דידיה גלית לה ארבע אמות או ברה"ר (טו) לרב אשי דפ"ק דב"מ (דף י:):

והתגרש מאוירא דארבע אמות. וא"ת והא לא מייטור כדאמרינן בסמוך (עט.) כצויר גג וי"ל דלחיר ארבע אמות חשיב ליה מייטור ועומדת על ראש הגג מיירי אפילו חוץ לארבע אמות ולהכי פריך והא לא מייטור ור"י אומר דרבי אלעזר גופיה מספקא ליה אם מה שמיקנו חכמים ארבע אמות מתיקנו גס כצויר ודמ"ג ללא מייטור עשאוהו כמינטור כמו שעשו ארבע אמות רשותו ואע"פ שאינה רשותו: **היתה**

המוציא מחבירו לרבה ולר' יוסף. עיי' נפיש' ומסהר"ל. טו. דהא דקאמר אם אינו יכול להביאו דמגורשת. מוס' ז"מ עס. י. ולא קפצה ולא עשתה שום דבר. מוס' ז"מ עס. א'. ממנעיל שם חוסף; ברבעבר.

הזורק פרק שמיני גיטין

וגט ואלא. מאלו לאלו מקלמנו דב' אמות שלה ומקלמנו דב' אמות שלו: **והא אגיד גביה.** עדיין הגט ברשותו קלת ואכן ונתן צידה(י) בעינין עד שיהא כולו ברשותה: **אמרו קמיה דר' יוחנן.** להאי פירושא דמתני': **משמיה דר' יוחנן הכי.** כדפרשה ר' יוחנן ביכולין לשומרו. רבי יוחנן

מבצל הוה ועלה לר"ך ישראל: **סניא נמי הכי.** דקורצה דמתני' שמירה היא: **לל שקרוב לה מלו.** השתא משמע אע"פ שקרוב לה יותר ממנו וצא כלב ונטלו אינה מגורשת וקשיא לן צה אמאי אינה מגורשת ממי אתא לקורצה לדיה איגרשה לה ומאי איכפת לן אם נטלו כלב: **כל היכי פטעריה ופיוזיל.** וכי כל הימים צרכיה לשומרו: **אלא לאו הכי קאמר.** אע"פ שקרוב לה מלו אם יש הפסק נהר או גבושית צינה לגט שאילו היה צא כלב ונטלו אינה יכולה לשומרו ומימנו אבל הוא יכול לשומרו אינה מגורשת: **כדי פשוקו ופטלנו.** הוא דהויא קורצה דמתני' ואפ"ה את לא מעביד עובדא להמירה לינשא: **עד דמטי גט ליהד.** גזירה שמא יאמרו על רחוק שהוה קרוב: **הוה עובדא.** שזרוק קרוב לה ומת ואצרכוה חליצה: **לגיטין אמרו.** דמשום קורצה מגורשת: **ולא לדבר אתר.** כגון אם זרק לו חוב קרוב לו וצדד דגט הוא דבעל כרחא קנייה לה הלכך לאלתר הוי גיטא אבל בעלמא לא: **ותיפטר.** דהא פטריה אבל זרוק לי חובי סתמא זרוק ושומרו קאמר: **ומשיחה.** חוט שהגט קשור בו לצי"ל כע"ז: **גט צידה.** שנתנו לה וראש המשיחה עדיין צידו: **קטפערס.** מדרוין. ראשי אצבעותיה מטיין לקרקע שלא פשטה ידה וקופה כדך פושטי יד: **ופרכינן והא כי נפיל לדי' אמות דידה נפיל.** ומה לי אי' אין ידה ראויה לקבל כפשיטתה: **דנלא נת.** לאר"ך אלא כשנפל ממוך ידה נשרף וקבלה שבח ליהדא לא קבלה היא: **ופריך** וכי לא נח מאי הוי מני טעא לתוך ארבע אמות אינה מיגרש מאויריהן ומדקאמר אינה מגורשת פשוט דאין להן חויר והיא צעיא דרבי אלעזר: **על גג הנהר.** דלחיר שאינו ראוי לנוח לא קני: ^[גמ']

קמ"ל ^[א] אמר רב חסדא גט בידה ומשיחה בידו אם יכול לנתקו ולהביאו אצלו אינה מגורשת ואם לאו מגורשת מאי טעמא בעינן כריתות וליכא אמר רב יהודה והיתה ידה עשויה כקטפרס וזרוק לה אף על פי שהגיע גט לידה אינה מגורשת אמאי הא כי נפיל בארבע אמות דידה קא נפיל בדלא נח ותיגרש מאוירא דארבע אמות תפשוט דבעי רבי אלעזר ארבע אמות שאמרו יש להן אויר או אין להן אויר תפשוט דאין להן אויר **הכא במאי עסקינן** בעומדת על גב הנהר דמעיקרא לאיבוד קאי: **מתני'**

נראה ללא מיירי כשהיתה ידה פתוחה ולאחר שנתן הגט צידה עפ"ה ידה דא"כ אפילו אין יכול להציאו אצלו אינה מגורשת כיון דבשעת נמינה היה יכול להציאו אצלו ומה שקופלת ידה אח"כ זה אינו עושה הצעל אלא היא והוא ליה כמו טלי גיטוך מעל גצי קרקע ואינו גט אלא נראה לר"י^[ה] דמיירי שכבר היתה ידה קפולה והוא תחב הגט לתוך ידה ואם תחב כל כך בחזקו עד שאינו יכול להציאו אצלו הויא מגורשת ור"ת מפרש דבידה פתוחה^[ו] איירי שפיר ואם אינו יכול להציאו אצלו היינו כשהגט כבד ואם ימשוך אצלו מינתק המשיתה וזר"ך ליהרש שתהא יד האשה פתוחה עד שנייח כל הגט צידה דאם תקפוז ידה צעד שהצעל אחוז צראש הגט צידו לא הוי גט דהוי כמו גט צידה ומשיחה צידו ונראה דכשר^[ז] ללא גרע מערק לה חציה ושלתמו דהוי גט אע"ג דציד הצעל להדק מתניו שלא מטול והמחמיר תכל עליו צרכה: **והא בארבע אמות דידה קא נפיש.** הוה מצי לגשווי דמיירי שהאשה עומדת בחצר דידיה גלית לה ארבע אמות או ברה"ר (טו) לרב אשי דפ"ק דב"מ (דף י:):

והתגרש מאוירא דארבע אמות. וא"ת והא לא מייטור כדאמרינן בסמוך (עט.) כצויר גג וי"ל דלחיר ארבע אמות חשיב ליה מייטור ועומדת על ראש הגג מיירי אפילו חוץ לארבע אמות ולהכי פריך והא לא מייטור ור"י אומר דרבי אלעזר גופיה מספקא ליה אם מה שמיקנו חכמים ארבע אמות מתיקנו גס כצויר ודמ"ג ללא מייטור עשאוהו כמינטור כמו שעשו ארבע אמות רשותו ואע"פ שאינה רשותו: **היתה**

המוציא מחבירו לרבה ולר' יוסף. עיי' נפיש' ומסהר"ל. טו. דהא דקאמר אם אינו יכול להביאו דמגורשת. מוס' ז"מ עס. י. ולא קפצה ולא עשתה שום דבר. מוס' ז"מ עס. א'. ממנעיל שם חוסף; ברבעבר.

וגט ואלא. מאלו לאלו מקלמנו דב' אמות שלה ומקלמנו דב' אמות שלו: **והא אגיד גביה.** עדיין הגט ברשותו קלת ואכן ונתן צידה(י) בעינין עד שיהא כולו ברשותה: **אמרו קמיה דר' יוחנן.** להאי פירושא דמתני': **משמיה דר' יוחנן הכי.** כדפרשה ר' יוחנן ביכולין לשומרו. רבי יוחנן

המוציא מחבירו לרבה ולר' יוסף. עיי' נפיש' ומסהר"ל. טו. דהא דקאמר אם אינו יכול להביאו דמגורשת. מוס' ז"מ עס. י. ולא קפצה ולא עשתה שום דבר. מוס' ז"מ עס. א'. ממנעיל שם חוסף; ברבעבר.

מסורת הש"ס

(א) יבמות לא. א. (ב) פסחים פט: חולין מה. (ג) נזכים ל: א (תוספתא פ"ו.) ד (בבבא ל. ושי"ר ועין פירושו של מלת שינא במגנה טו: על דרו.) (ד) קדושין ה. ושי"ג. (ו) אלוף צ"ל המלוה כדאי' במשנה עמוד א.) (ז) ב"מ א. (ח) דברים כד.) ט (ש"ך לע"א. י) עיין ברש"י, (יא) דרשקין ה"ב.) (יב) צ"ל המחוור, וכי"ה ב"ג.) (יג) אלוין קרובצ"ל. (יד) ב"ק קומא. טו (ש"ך לע"ל ע"א במתני'. טו) צ"ל לרב ששת,

»

תורה אור השלם

1. יוצאה מביתו והלכה והקחה לאיש אתר:
דברים כד ב

»

לעזי רש"י

ליצי"ל [וגיטין]. חוט (של שפת).

»

מוסף רש"י

רבי יוחנן חבין בבבלי. רבי יוחנן מבבל סליק. לפרושי כי האי טעמא. לשנת קאמר (וחזיו מה.). מצי א"ל משטה אני כן. שזקק היינו כן. (סנהדרין כט.) גט בידה. שמתו לה, ומשיחה. שקשור בה, בידו אם יכול לנתקו. אם יש נח פחותו חוט שיכול לנתקו לגט מידו והנפילו אצלו (ב"מ א.) אינה מגורשת. לאו נמינה היא. בעינן כריתות ולכלא. כריתות הכלה והמנדילם זה מזה והרי אגודים הם קונו זה. (סס.)

»

מוסף תוספות

א. [ו]כדאשכחן בפק המוכר את הספינה [ב"ב פה ע"א] (רב ושמואל) [נ"י ור"ל] דאמרי תרויהו אפילו ברה"ר ולא פליגי כאן ברה"ר כאן בסימטא. מוס' ה"ל"ש. ב. [והא] משום ספק קרוב לה ספק קרוב לו הוא דהויא ספק גרושה ולא משום מחצה על מחצה. ש"ט"ק. ג. דלשון מחצה על מחצה שייך טפי בשתי כתי עדים (תוס' יבמות שם) [ד]כיון דאיכא עדים דמסייעי לכל חד שפיר מריתי [אצ"ל שפיר קרי] להו מחצה על מחצה. ר"ן, ועיין מהס"ס. ד. גזירה דרבנן הוא דגזרי קרוב אטו החוק. ש"ט"ק. ה. דליכא למיגור ולא מירי, אפילו למתחילה. ו. דהכי אימא בירושלמי מני ר' אלעזר אפילו הוא קרוב לה מלו ובא כלב ונטלו אינה מגורשת, שמואל כהדא דר"א המחזור שבכולין עד שיתנו לתוך ידה. מוס' ה"ל"ש. א. משא"כ בשאר קנינים דעלמא, אין אדם יכול להקנות לחבירו בעל כרחו. מוס' ר"י, ע"ש ע"ש. ו. והא דלא אומרים

^[1] נראה לד"ל לא בעבור קנין הוא אלא שהיה היא עצובה בו ואינה חפצה לקנותו וחצוה קונה לה ומתגרשת אלא טעם הדבר הוא מפני שהוא משתמר לדעתה א"כ בכל מקום שהוא משתמר לדעתה היא מגורשת משא"כ בשאר קנינים דעלמא משום הכי א"ר יוחנן לגיטין אמרו ולא להרב אתר ובשנים אוחזין אומרינן דרוקא בסימטא שהוא רה"י ד' אמות של אדם קנות לו לענין מציאה כי היכי דלא ליתו לאינצויי אבל ברה"ר לא דרוקא בסימטא אלא טעם הדבר הוא מפני שהוא